

Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

CEAR

Perseguit per haver escollit
la meua sexualitat

Les persecucions per orientació sexual i identitat de gènere

Basat en "Situación de los Derechos Humanos de gays, lesbianas, bisexuales y transexuales" de CEAR-Madrid (2005)

Traducció: Elena Baixas Lehnberg

Actualització de dades de països: Òscar Morales Otero

Adaptació i correcció: Àgata Sol Rueda

Índex

	Presentació de la Secretària de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania	7
1	Introducció	11
2	Orientació sexual i identitat de gènere	15
3	Violència per orientació sexual i identitat de gènere al món	25
3.1	Amèrica	26
	Hondures	
	Costa Rica	
	Equador	
	Argentina	
3.2	Europa	32
	Grècia	
	Sèrbia	
	Turquia	
	Rússia	
3.3	Àfrica	38
	Zimbabwe	
	Egipte	
	Uganda	
	Nigèria	

3.4	Àsia	41
	Xina	
	Bangladesh	
	Índia	
	Afganistan	
4	La protecció internacional	47
4.1	Al món	
4.2	A Europa	
4.3	Refugiats per causes d'orientació social?	
4.4	Grup social determinat, orientació sexual i identitat de gènere	
4.5	Discriminació i persecució	
4.6	Persecució a causa de l'orientació sexual	
5	La protecció de persones gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals a Europa	63
6	El reconeixement de l'Estatut de Refugiat a les persones gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals als països desenvolupats	65
7	La situació a l'Estat Espanyol	73
7.1	Les xifres	
7.2	L'accés al procediment	
8	Conclusions i recomanacions	81

Perseguit per haver escollit la meua sexualitat.

Les persecucions per orientació sexual i identitat de gènere

Catalunya ha esdevingut en els darrers anys, capdavantera al món en respecte, defensa i protecció dels drets de lesbianes, gais, homes i dones bisexuals i transsexuals amb mesures com l'aprovació d'una llei tan decidida com la d'adopció que va reconèixer els drets de les parelles homosexual i va iniciar l'efecte dominó de lleis com la de matrimoni o la de transsexualitat.

Actualment la Generalitat de Catalunya és l'únic govern al món que ha aprovat un Pla interdepartamental per a desplegar polítiques per al col·lectiu de lesbianes, gais, homes i dones bisexuals i transsexuals de forma transversal i que s'ha dotat d'un programa executiu - el Programa per al Col·lectiu Gai, Lesbià i Transexual- que impulsa aquestes polítiques i fa el seguiment i avaluació de la seva implementació.

En aquest context però, cal no oblidar la situació de discriminació que el col·lectiu de lesbianes, gais, homes i dones bisexuals i transsexuals ha patit i segueix patint en molts àmbits. La realitat de les persones LGBT encara no és una realitat quotidiana normalitzada i l'homofòbia, lesbofòbia i transfòbia segueixen sent actituds massa habituals. Ens queda doncs, molt camí per avançar cap a la plena normalitat, com ja han fet països del centre i del nord d'Europa i també alguns Estats del Canadà i dels Estats Units, que han estat per a nosaltres durant molt temps referents per anar seguint tot i així es pateixen situacions de regressió.

La lluita pels Drets Humans del col·lectiu de lesbianes, gais, homes i dones bisexuals i transsexuals no ha estat fruit d'una generació espontània, ni flor que no fa primavera, ha estat un esforç constant i continuat de dones i homes que des dels anys '70 fins ara han estat al carrer, a les institucions, a les associacions, als partits i als sindicats, a les manifestacions i concentracions, a pobles i ciutats fent arribar el missatge de respecte i no discriminació per raó de sexe i d'opció sexual.

A nivell mundial aquesta lluita és desigual i els diferents contextos polítics, econòmics, socials, religiosos... fan que no tots els països tinguin reconeguts els mateixos drets per al col·lectiu de lesbianes, gais, homes i dones bisexuals i transsexuals i que la lluita pels drets humans sigui una lluita pel dret a la vida.

És responsabilitat nostra - del Govern però també de la societat catalana - no abandonar aquelles persones que lluny de nosaltres viuen situacions,

pateixen circumstàncies que no fa pas massa temps ens acompanyaven aquí i que no ens agrada veure en la pell de ningú. El dret fonamental i suprem a la vida es veu conculcat en alguns països del món pel sol fet de ser lesbiana o gai. El dret elemental a no patir tortures es veu vulnerat en massa ocasions pel col·lectiu LGBT, els drets democràtics d'associació, reunió o informació s'obvien per a lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals encara en massa països. I no parlem ja de drets més subtils com el dret a l'educació sense discriminació, a la salut, al treball, a tots aquells drets que la vida quotidiana ens acosta.

Aquesta guia elaborada per la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat amb tota l'estima, pretén acostar a la nostra vista aquelles situacions de persecució per homofòbia, lesbofòbia i transfòbia que es produeixen a alguns llocs del planeta i que entre totes i tots hem d'intentar eradicar.

Carme Porta Abad
Secretària de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania
Departament d'Acció Social i Ciutadania
Generalitat de Catalunya

El Comitè d'Ètica a la
Informació de Corea del
Sud inclou
l'homosexualitat a
l'apartat "obscenitat i
perversió".

Informe Amnistia Internacional
sobre Corea del Sud (2002)

1. Introducció

Un dels objectius d'aquest informe és aproximar-nos a la realitat que pateixen persones al món com a conseqüència de la seva orientació sexual i identitat de gènere, una realitat que implica no només discriminació, sinó també persecució per part de les societats i autoritats de diferents països sota un clima d'impunitat.

Ens trobem davant d'una realitat cada vegada més evident no pel fet que aquesta situació sigui nova (persones amb una orientació sexual i identitat de gènere diferents a l'heterosexual han existit des dels inicis de la història), sinó perquè d'uns anys ençà aquest col·lectiu ha començat a fer-se cada cop més visible, a lluitar pels seus drets i, per tant, a denunciar la seva desigualtat.

Els col·lectius de defensa de les persones lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals han anat avançant en la conquesta d'alguns drets i la creixent globalització de la informació ha influït en gran mesura en

l'organització en altres països d'associacions per promoure'n la defensa i, d'aquesta manera començar a sortir de la invisibilitat.

No ens trobem davant d'una realitat que només pateixen determinats països amb un context polític, econòmic, social i religiós determinat: l'homofòbia s'estén, en major o menor grau, a totes les societats sense excepció.

És per això que la **Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat**, organització especialitzada en la defensa del dret d'asil, s'ha proposat realitzar un informe sobre les persones perseguides per la seva orientació sexual i identitat de gènere a tot el planeta.

Però no només es tracta de fer una denúncia. També s'ha de demanar que es concedeixi a aquestes persones perseguides per la seva orientació

sexual i identitat de gènere una protecció efectiva en els països d'acollida quan es veuen forçades a fugir dels seus països per aquest motiu.

En definitiva, l'objectiu és aproximar-nos a la situació dels drets lgbt al món, denunciar l'evident desigualtat que pateix aquest col·lectiu a totes les societats, sense excepció, i defensar el dret d'asil per a les persones perseguides per aquests motius.

Les societats no poden ser autocomplaents quan una part dels seus ciutadans veuen limitats alguns drets fonamentals que es refereixen a la dignitat de l'ésser humà. No podem restar impassibles. És fonamental impulsar accions que promoguin la igualtat entre les persones. Ningú pot ser discriminat per motius de: gènere, ètnia, religió, color de pell i, per descomptat, orientació sexual i identitat de gènere.

Les relacions sexuals entre persones del mateix sexe són ofenses criminals a més de 70 països del món i en alguns d'ells s'imposa la pena de mort.

2. Orientació sexual i identitat de gènere.

Conceptes

Les societats del segle XXI han après que el sexe no determina l'orientació sexual ni la identitat de gènere. Hi ha dos elements socials que intervenen en la sexualitat:

- La societat: que marca els límits d'allò que és i allò que no és acceptable sexualment, actuant com a procés regulador del control corporal dels instints.
- Els individus (com a actors socials): que són protagonistes per gestionar la seva pròpia sexualitat, acceptant o refusant allò que se'ls imposa.

El fenomen de l'homosexualitat desmenteix el determinisme biològic i sosté la importància de la diversitat cultural ja que té diferents significats segons la societat en que es manifesti, sent el resultat de

tradicions socioculturals que fan recomanable o no l'expressió de l'homosexualitat. A totes hi ha postures de permissivitat social o resistència col·lectiva a l'expressió dels fets lgbt.

Quan escoltem arguments biologistes en relació a l'homosexualitat que la rebutgen argumenten que les úniques relacions sexuals acceptables són aquelles que afavoreixen la reproducció de l'espècie humana. Hem de ser conscients que es tracta d'explicacions reduccionistes de la vida humana que anul·len la condició cultural i sociològica de l'individu. Naturalitzen les relacions heterosexuales i justifiquen les desigualtats i la discriminació aquelles que no ho són.

Les dones transgènere que es manifesten contràries a l'operació de reassignació de sexe qüestionen el dimorfisme sexual en considerar que no s'és dona pel fet de tenir un sexe femení, i per tant, el sexe biològic no és determinant, sinó pel fet de sentir-s'hi.

La sexualitat no és una característica essencial, sinó que es construeix social i culturalment en relació a les categories de gènere existents. La sexualitat és ideada socialment, les cultures donen forma i contingut a les conductes, a les experiències i als actes sexuals en societat. S'hauria d'acabar amb els patrons etnocentristes i antropocèntrics basats en el dualisme del sistema occidental de dos gèneres, que redueixen la sexualitat a relacions entre persones de diferent sexe tenint com a única finalitat la reproducció.

Així arribem a quatre conclusions:

1. És la cultura i no la biologia la que explica la sexualitat i els seus actes.
2. El desig sexual no és fix, existeixen diversos tipus de desitjos sexuals.
3. La cultura és la determinant explicativa de la sexualitat, negant que el desig sexual sigui exclusivament un acte biològic.
4. El sexe no determina la identitat sexual

Conceptes

Tot i ser conscients que no es poden assimilar els conceptes "orientació sexual" (lesbianes, gais o bisexuals), "identitat de gènere" (transgènere), "gènere" (els suposats rols socials d'homes i dones) ni pel que fa al seu significat ni pel que fa a les seves necessitats i dificultats, és obvi que tenen un nexa en comú i que per tal d'intentar assolir l'objectiu que ens proposem en aquest informe és recomanable abordar la situació d'aquests col·lectius com un tot. L'origen d'aquesta discriminació recau en el sistema social que predomina, un sistema asimètric entre dos sexes i gèneres, on la posició de l'home és predominant i imposa l'heterosexualitat com a norma per legitimar i validar les relacions entre les persones.

Cal definir els diferents conceptes que entenem rellevants per no caure en equívocs en un qüestió que ha estat tan controvertida al llarg de la història.

El "**sexe**" es refereix a una descripció biològica d'home i dona que no determina necessàriament el comportament.

El "**gènere**" es refereix a la relació d'homes i dones basada en la identitat, les condicions, les funcions i les responsabilitats -segons han estat construïdes i definides per la societat i la cultura-, assignades a un i altre sexe. Per tant, el gènere no és estàtic ni innat, sinó que adquireix un sentit, tenint en compte una base sociocultural al llarg del temps.

Com ja s'ha dit, el sistema social imperant se sosté en una relació de poder desigual entre homes i dones amb la conseqüent discriminació i marginació d'aquestes darreres pel que fa als aspectes econòmics, polítics, socials i culturals.

L"**orientació sexual**", per la seva banda, implica una atracció emocional, romàntica, sexual i/o afectiva perdurable vers una altra persona. Tot i que hi ha tres orientacions sexuals bàsiques: heterosexualitat, homosexualitat i bisexualitat. És important distingir entre "orientació sexual" i "comportament sexual". L'"orientació sexual" es refereix als sentiments i al concepte que té una persona de si mateixa. Pot ser que persones gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals (d'ara endavant LGBT) expressin o no la seva orientació sexual a través del seu comportament.

La "**identitat de gènere**" és el sentiment de pertinença a un o altre sexe (ser home o ser dona). No obstant això, és recomanable aclarir que no existeix una única identitat per cada sexe, sinó que aquesta és modulada i ajustada per cada individu.

Així doncs, quan existeix un desajustament entre la identitat de gènere i el sexe ens trobem davant d'un cas de transsexualitat, persones que senten una persistent identificació amb el gènere contrari i una insatisfacció constant amb el seu sexe anatómic.

Drets

Tant l'orientació sexual com la identitat de gènere són conceptes relativament nous en l'àmbit de la llei i la pràctica dels drets humans.

Cal remarcar que el que és nou és el concepte d'"orientació sexual" (com pot ser-ho el "identitat de gènere") i el seu ús. Les diferents orientacions sexuals han existit sempre, des dels inicis de la humanitat.

El conflicte sorgeix quan les persones lesbianes, gais, bisexuals i transegèneres comencen a fer-se visibles i a reivindicar els seus drets. Els prejudicis, estereotips negatius i la discriminació formen part del

sistema de "valors" tradicionals. No hem d'oblidar que els drets que estan en joc en aquest col·lectiu són el dret a la igualtat, a la llibertat i a la intimitat de la persona i la seva família.

És evident que les persones LGBT tenen els seus drets limitats, en major o menor intensitat a la totalitat dels països del món, bé per lleis discriminatòries i/o culpabilitzadores i costums i/o pràctiques socials que menyspreen els drets d'aquest col·lectiu.

D'aquesta manera, a les persones LGBT se'ls nega l'accés als drets bàsics civils, polítics, socials i econòmics, o bé a través de les lleis o bé en les pràctiques consagrades per la comunitat.

S'ha documentat que a més a més del rebuig social a molts països es nega la igualtat de dret i la igualtat de protecció de la llei a través de previsions legals especials o pràctiques discriminatòries en base a l'Orientació Sexual i Identitat de Gènere. El dret a la igualtat implica el dret a no ser discriminat. Si es viola el primer també es viola automàticament el segon. Aquesta situació comporta tot un seguit de violacions de drets.

A quin tipus de violació ens estem referint?

Es viola el dret a la vida en els estats que contempnen la pena de mort per sodomia.

El dret a no ser torturat ni a rebre un **tracte cruel, inhumà o degradant** per les forces policials en investigacions en casos de persones LGBT detingudes. La detenció arbitrària d'individus sospitosos pel seu OSIG no és una excepció sinó una norma encara avui a molts països.

Es nega la **llibertat de moviment** a parelles de persones LGBT de diferents nacionalitats perquè no es reconeix la relació i el vincle entre persones del mateix sexe.

Es nega el **dret a la intimitat** per l'existència de lleis de sodomia que poden ser aplicades a persones LGBT, encara que la relació es dugui a terme en l'àmbit privat.

Se'ls nega explícitament el **dret a la llibertat d'expressió, manifestació i a la reunió i associació**.

Els governs neguen el **dret de formar una família** perquè no reconeixen les famílies de parelles homosexuals. Se'ls neguen, doncs, els drets dels que gaudeixen les parelles heterosexuales encara que no tinguin el reconeixement legal de l'estat. Això afectarà definitivament els fills de parelles homosexuals **d'un/a o altre/a que visquin amb ells/es**, sent possible que se'ls negui la custòdia en base a la seva orientació sexual.

Es restringeix la **pràctica religiosa** ja que moltes confessions i esglésies consideren que les persones LGBT són "espècimens que actuen en contra

de l'ordre moral i contra natura", mantenint-los d'aquesta manera fora de les seves estructures i negant la seva existència.

Entre els drets econòmics, un dels més afectats és el **dret al treball**. No només existeix una clara discriminació en polítiques laborals i en pràctiques dutes a terme pels governs i els empresaris respecte les persones LGBT, sinó que també són víctimes d'acomiadaments injustificats com a conseqüència de la seva orientació sexual i identitat de gènere.

Sovint, el **dret a un procés just** es veu afectat pel prejudici de l'administració i dels jutges.

De la mateixa manera, el **dret a la salut física i mental** entra en conflicte amb polítiques i pràctiques discriminatòries per l'actitud homòfoba d'alguns tècnics i professionals de la salut, així com per la seva falta de preparació adequada en referència a allò que implica l'orientació sexual en el tracte amb els seus pacients.

Relacionat amb aquest punt, existeixen determinats estats que consideren el fet de tenir una orientació sexual i identitat de gènere diferent a la imperant com una malaltia o un desordre psiquiàtric, fet que provoca l'internament de les persones LGBT en institucions mentals.

Les persones LGBT no poden gaudir del **dret a l'educació** en plenitud perquè es troben en una ambient insegur generat als col·legis pels seus

companys i educadors [1]. Allò que s'està reclamant no és cap tipus de "dret especial o addicional", sinó l'equiparació dels mateixos drets que tenen les persones heterosexuales i que són reconeguts per la societat en general.

No es pot negar que les persones LGBT es troben discriminades sense excepció en les societats de tots els països i que aquesta discriminació rau en les lleis o els costums socials o en ambdues.

La conseqüència final és que, depenent de la intensitat d'aquesta actitud homofòbica, la discriminació deixarà de ser discriminació per passar a ser persecució i, per tant, serà susceptible de protecció internacional.

El reconeixement de drets pel col·lectiu LGBT és una conquesta social de la que totes les persones en sortirem beneficiades, tenint en compte que es calcula que un 10% de la població pertany a aquest col·lectiu.

La situació actual dels gais, lesbianes i transgènere a Hondures es caracteritza per la discriminació, l'assetjament i la violació dels drets fonamentals.

[1] Human Rights Education Associates. HREA

3. Violència per orientació sexual i identitat de gènere al món

La discriminació de les minories sexuals pel que fa a l'accés a molts dels drets dels que la resta de la societat gaudeix és, per desgràcia, l'estat natural d'aquests col·lectius en la pràctica totalitat dels països. A molts llocs, ser persona LGBT i practicar la seva sexualitat, fins i tot en l'àmbit privat, pot suposar una sanció, una pena de presó o fins i tot la mort. (70 països van començar el nou segle amb normatives que prohibeixen les relacions homosexuals i a 9 d'ells es poden castigar fins i tot amb la pena de mort) [2] A molts altres països una orientació sexual diferent de l'heterosexual es cataloga com a malaltia mental. Malgrat que l'Organització Mundial de la Salut va eliminar l'homosexualitat del seu catàleg de malalties el 1991. [3]

[2] [3] Amnistia Internacional, "No más violencia ni discriminación contra mujeres lesbianas y bisexuales". 2004

Per tal d'il·lustrar les discriminacions i persecucions que pateixen les persones LGBT a continuació es tractarà la realitat de la violència i discriminació contra les persones LGBT al món, així com la consideració legal de l'homosexualitat insistint en la situació de determinats països. Els països seleccionats no són els únics que castiguen les pràctiques homosexuals, es tracta simplement d'alguns exemples de referència.

3.1 Amèrica

o Brasil

Segons el Grup Gai de Bahia, entre el 1980 i el 2005 van ser assassinats 2.511 persones LGBT víctimes de crims homofòbs i transfòbics, els anomenats "crims d'odi". Segons aquest grup, a Brasil es registra almenys un crim homofòbic o transfòbic cada tres dies, fins al 2000 hi havia una mitjana d'uns cent crims l'any, però a partir d'aquesta data s'ha anat incrementat aquesta xifra, fins arribar als 158 del 2004. D'aquests crims només un 10% arriben a judici. Les víctimes d'aquests crims han estat 72% gais, 25 % transgènere i el 3% lesbianes, proporcionalment el grup més castigat ha estat el de transgènere. No hi ha un perfil de víctima definit ja que han estat assassinades persones de tots els estatus socials, professions i grups ètnics del país. ^[4]

[4] www.adital.com.br

o Hondures

La situació actual de les persones LGBT a Hondures es caracteritza principalment per la discriminació, l'assetjament i la violació dels seus drets fonamentals.

Són continus els atacs, detencions i agressions als que s'han d'enfrontar diàriament les persones LGBT, per part de les autoritats, arribant en molts casos a l'assassinat.

Aquesta complicada situació ha empitjorat encara més des del 1993, any en què el Congrés Nacional de la República d'Hondures va aprovar l'anomenada "Ley de Policía y Convivencia Ciudadana" amb la que s'atorga poder total a la policia.

La persecució policial (detencions i actes d'intimidació) compta amb el recolzament governamental, l'objectiu oficialment declarat és "preservar la moral i els bons costums".

De fet, aquestes minories sexuals es troben excloses dels programes de Drets Humans que promou el govern hondureny. ^[5]

o Costa Rica

La constitució de Costa Rica recull el principi d'igualtat a l'article 33, segons el qual "tota persona és igual davant la llei i no podrà practicar-se cap discriminació contrària a la dignitat humana".

[5] Amnistia Internacional. 2003.

POLLA
CONTRANATURA
PUTON
ZORRA
FORTILLERA RARO
INMORAL MARIMACHO
FEIGA PERVERTIDO
MARIKA
PROMISCUO
FEMINADO ANORMAL

Respecte aquest punt, és important assenyalar també que la Sala Constitucional de la Cort Suprema de Justícia, ha mantingut reiteradament que "qualsevol tipus de discriminació per raça, sexe, creença o qualsevol altre tipus de discriminació anàloga és totalment violadora dels principis constitucionals". A tot això cal d'afegir que Costa Rica ha ratificat el Pacte Internacional sobre Drets Civils i Polítics, el Pacte Internacional sobre Drets Econòmics, Socials, Culturals i la Convenció per l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona, que obliga a l'estat de Costa Rica a adequar la seva legislació, les polítiques i les pràctiques a les disposicions concretes en aquests tractats.

En aquest marc jurídic convindria assenyalar que el Codi Penal de Costa Rica en el seu article 373 tipifica com a "delicte contra els drets humans, la discriminació racial o per consideracions de sexe, edat, religió, estat civil, opinió pública, origen social o situació econòmica", essent objecte de penes que van dels 20 als 60 dies.

Tanmateix, entre aquestes categories protegides no es recull l'OCIG (ni masculina ni femenina). El mateix codi penal en el seu article 382, apartat 15 (títol III) castiga amb 30 dies de multa a qui "practiqui la sodomia de forma escandalosa" sense explicar a què es refereix amb "de forma escandalosa". D'aquesta manera, la llei deixa en mans dels agents policials la interpretació de l'acte "escandalós".

A Costa Rica l'estat obliga a protegir la família i al mateix temps prohibeix que les famílies del mateix sexe es constitueixin com a tals, quedant excloses de certs beneficis fiscals i socials.

Segons la Defensoria dels Habitants i Tribunals, a Costa Rica no hi ha denúncies per discriminació de persones LGBT, fet que al seu parer explica que no hi ha agressions. Aquesta manca de denúncies, però, pot també reflectir la desconfiança dels afectats en el sistema de justícia del seu país. [6]

o Equador

La Constitució equatoriana (vigent des del 10 d'agost de 1998) reconeix la igualtat de tots els ciutadans davant la llei, i reconeix els mateixos drets, recollint expressament, en el seu article 23, la no discriminació per orientació sexual. Actualment el codi penal equatorià no penalitza amb presó l'homosexualitat consentida entre adults.

Malgrat el favorable marc jurídic, a Equador existeix homofòbia en totes les seves estructures: socials, familiars, laborals i policials. A més, s'observa una manca de compromís per part de les autoritats equatorianes per protegir i promoure els drets humans de les persones LGBT. La manca d'investigacions rigoroses i la impunitat amb què són tractades les agressions o denúncies contra la violació dels drets de les persones LGBT, fan que la majoria dels delictes d'aquest tipus no siguin ni tan sols denunciats. A això s'hi afegeixen determinats prejudicis per part de les autoritats policials, que realitzen batudes arbitràries, que molt sovint acaben amb la detenció de persones LGBT (sobretot des de l'any 2001 i a les ciutats de Quito i Guayaquil).

[6] Centro Cultural de la Diversidad Sexual de Costa Rica. CIPAC.2001

A Equador és habitual la detenció de persones transsexuals que exerceixen la prostitució. Freqüentment es registren casos de detencions i empresonaments durant varies setmanes, en virtut de càrrecs que no són subjectes a penes de presó, sinó que estan penalitzats amb la imposició de multes. Habitualment són acusades pels següents càrrecs: "atemptar contra la moral pública", "escàndol", "ingerir alcohol a la via pública" i "actes immorals".^[7]

A tot això hem d'afegir l'actuació de grups de "neteja social", de "justícia blanca" que tenen com un dels seus objectius principals les minories sexuals i que actuen amb el consentiment de les autoritats en un clima d'absoluta impunitat.

o Mèxic

Segons les dades de diverses organitzacions no governamentals, a Mèxic és registren uns quinze crims per homofòbia i transfòbia al mes. La majoria d'aquests casos resten a la impunitat degut a les reticències a denunciar el crims per part de la família, al no voler que es faci públic el motiu de l'assassinat del seu familiar, i a la tendència dels estaments judicials a minimitzar aquestes agressions. ^[8]

[7] Amnistia Internacional. 2002 i International Gay and Lesbian Human Rights Commission. IGLHR.2003

[8] www.ilga.org/news

3.2 Europa

o Polònia

La manca de respecte i protecció cap als drets humans de lesbianes, gais i transsexuals, continua sent una constant a varis països de la Unió Europea, on fins i tot en alguns casos, s'estan donant greu retrocessos, sent el cas més conegut el de Polònia.

Pel que fa a aquest país, el Comitè de Drets Humans de l'ONU lamenta que des del 2004 el dret a que les minories d'orientació sexual i/o de gènere no siguin discriminades no es reconeix plenament, i que els actes i actituds discriminatòries que es produeixen contra aquestes no s'investiguin ni castiguin; també cada cop és més present la limitació dels drets a la llibertat d'expressió i de reunió. Alguns exemples d'aquesta vulneració de drets són les prohibicions de marxes de reivindicatives dels drets LGBT i l'atac als participants en aquestes amb la permissivitat de les forces d'ordre públic; cal afegir les declaracions homòfobes de molts alts càrrecs polítics, la "prohibició de realitzar accions que promoguin l'homosexualitat i la destitució dels alts càrrecs i professors que no obeeixin aquesta mesura". [9]

[9] www.ilga.org/news

o Letònia

A Riga, capital de Letònia, van ser prohibides les manifestacions previstes dins dels actes de l'Orgull Gai i Lèsbic, al ser considerades "amenaces per la seguretat" per part de les autoritats, finalment el Tribunal Administratiu va anul·lar aquesta prohibició i es van poder celebrar aquestes manifestacions, però a l'igual que a la resta d'actes previstos en l'Orgull Gai del 2006, els participants van ser atacats durament per grups organitzats sense que les forces d'ordre públic realitzessin cap acció per protegir-los.

En virtut del dret internacional i europeu, Letònia no només té l'obligació de respectar el dret a la llibertat de reunió i expressió, si no que també té el deure de prendre mesures per protegir a les persones que participin en aquests actes dels atacs que puguin patir. Però les autoritats del país, no només no acaten aquesta obligació, si no que realitzen comentaris i declaracions homòfobes, que segons organitzacions com Amnistia Internacional inciten a la violència vers el col·lectiu LGBT. ^[10]

o Grècia

El Codi Penal grec discrimina els homes homosexuals respecte les dones o els heterosexuales ja que a la seva legislació penalitza els actes sexuals homosexuals només entre homes.

[10] www.ilga.org/news

Són diversos els punts recollits a l'article 347 de l'esmentat codi que fan referència a aquesta discriminació:

- L'edat mínima legal de lliure consentiment per tenir relacions és de 15 anys pels heterosexuals i de 17 pels homes homosexuals.
- Respecte a la prostitució masculina, és anomenada "participació en actes deshonestos entre homes amb ànim de lucre" i està penalitzada amb períodes de 3 a 5 anys de presó, encara que els homes hagin assolit l'edat legal prevista.

La vigència d'aquesta legislació no només incompleix el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (1966) i el Conveni Europeu per la Protecció dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals (1950) dels que Grècia forma part, sinó que, a més, suposa una discriminació dels drets dels homes homosexuals respecte les dones. ^[11]

El fet que les relacions lèsbiques no es considerin delictes reflecteix, alhora, la situació de discriminació que pateixen les dones a la societat i la seva consideració acceptada com a objecte sexual.

○ Sèrbia

La Constitució sèrbia garanteix els mateixos drets a totes les persones sense que es reculli expressament discriminació o prohibeixi la diversitat sexual i la identitat de gènere. Malgrat que el marc jurídic no és advers, les

^[11] Amnistia Internacional, 2004

associacions i col·lectius de persones LGBT denuncien els continus atacs i manifestacions homofòbiques, que es tracten amb indiferència per part de les autoritats governamentals i que no reben resposta policial i judicial.

Les persones LGBT a Sèrbia són víctimes de continus atacs, principalment per grups de l'extrema dreta. Tanmateix, el nombre de denúncies és mínim, atès que la policia no investiga ni es pren seriosament aquest tipus d'agressions. Prova d'això fou la impossibilitat de celebrar la desfilada de l'orgull gai, que havia estat prevista pel 17 de juliol del 2004, ja que es temia per la seguretat dels participants. Això suposa que les persones LGBT no tenen les mateixes garanties de seguretat a Sèrbia que la resta dels seus ciutadans. ^[12]

o Turquia

L'homosexualitat és legal a Turquia, però la discriminació de persones LGBT i l'homofòbia defineixen la realitat i el dia a dia d'aquestes minories sexuals. Aquesta situació es veu empitjorada per la brutalitat policial vers les persones LGBT, situació que dificulta el seu accés a la justícia. Des de les autoritats governamentals i policials, es manté una actitud impune i de discriminació dels drets humans d'aquestes minories. ^[13]

[12] Amnistia Internacional. 2004

[13] Amnistia Internacional. 2001

o Rússia

L'abril de 1993 es van despenalitzar les relacions sexuals entre homes a Rússia. Havia estat delictes durant 60 anys castigant-se amb fins a 7 anys d'empresonament. [14]

Tot i que l'homosexualitat ja no sigui il·legal, molts gais es veuen contínuament discriminats a tots els nivells de la societat, essent-los restringit l'accés a la sanitat o essent acomiadats dels seus llocs de treball. A més a més, són víctimes d'abusos per part de les forces de l'ordre així com dels grups d'extrema dreta. [15]

El fet que l'homosexualitat femenina no hagi estat penalitzada implica, com en el cas de Grècia, que la societat adjudica a la dona el rol d'objecte sexual.

A Txetxènia, al seu codi penal, les relacions entre dues persones -homes i dones del mateix sexe- poder ser castigades fins i tot amb la pena de mort. [16]

[14] UK Home Office. 2002

[15] US Department of State. 2005

[16] ILGA. 2002

3.3 Àfrica

o Zimbabwe

L'homosexualitat és considerada delicta a Zimbabwe, d'acord amb el dret consuetudinari del país, pel que fa a la sodomia i altres delictes contranaturals.

Des del govern de Robert Mugabe, a les persones LGBT també se'ls nega el dret d'associació i d'expressió per evitar que puguin defensar els seus drets humans.

S'ha d'afegir la passivitat governamental davant dels atacs de què són víctima aquestes minories sexuals. De fet, els abusos contra aquests col·lectius són condonats pel govern. ^[17]

o Egipte

La discriminació, persecució i violència defineix la realitat a la que han d'enfrontar-se les persones LGBT a Egipte. Existeix una criminalització per part de les autoritats egípcies vers aquells que mantenen "relacions homosexuals", tot i ser consentides.

^[17] Amnistia Internacional, 2000

A Egipte és habitual l'empresonament i les tortures a les persones LGBT, ja que des de les autoritats es considera que constitueixen "una amenaça per les normes acceptades socialment". Són detingudes (i en moltes ocasions condemnades) sota càrrecs d'hàbits llicenciosos o "menyspreu de la religió".

El cas més conegut de persecució al país ha estat el del vaixell acondicionat com a sala de festes "Queen Boat", la policia va entrar-hi i va detenir a 52 persones, entre elles un menor. D'aquestes 21 van ser empresonades i torturades, essent finalment condemnats a penes de dos anys de presó per "ofensa a la religió". [18]

o Uganda

El Codi Penal Ugandès criminalitza l'homosexualitat en alguns dels seus articles, i dóna una base jurídica a la persecució dels col·lectius LGBT. Entre d'altres casos, cal destaca el cas de la publicació d'un article homofòbic al diari Red Pepper, seguit d'un llistat de noms d'homes que presumptament eren gais, . A partir de la publicació d'aquesta notícia, almenys tres d'aquestes persones, han patit assetjament i ostracisme al seu lloc de treball i al seu entorn familiar i social.

Al mateix temps també s'atempta contra la llibertat d'expressió, censurant els actes o accions que intentin reflectir la realitat dels col·lectius LGBT, acusant-los de promoure valors contraris a la moral pública. Dos exemples

[18] Amnistia Internacional. 2001

són la multa de 1.000 dòlars que va haver de pagar una emissora per emetre un debat que tractava sobre la discriminació de les persones LGBT, i la prohibició de representar l'obra "Els monòlegs de la vagina" titllant a aquesta de promoure l'homosexualitat. [Dades d'Aministia Internacional]

o Nigèria

El govern de Nigèria ha elaborat un projecte de llei que prohibeix els matrimonis i les relacions homosexuals, aquesta legislació es basa en la necessitat, segons el ministre de Justícia, d'evitar que "aquestes pràctiques" provinents dels països occidentals i considerades "antiafricanes" s'estenguin pel país.

La proposta de llei avarca les relacions i el matrimoni homosexual com a delictes penalitzats amb cinc anys de presó que també s'aplicaran, als religiosos que intervinguin en aquestes cerimònies actes. La proposta també prohibirà els moviments que promouen els drets dels homosexuals.

Els grups contraris a l'equiparació de drets dels LGBT estan molt arrelats a Nigèria, tant a les regions del sud de majoria cristiana, com a les musulmanes del Nord, que es regeixen per la "sharia" i les relacions homosexuals estan condemnades amb la lapidació mortal, encara que aquesta pràctica, afortunadament, no ha estat encara aplicada. [Dades de l'ILGA]

3.4 Àsia

o Xina

L'homosexualitat està despenalitzada a la Xina des de 1992. Tot i això, segueix havent-hi repressió i ràtzies esporàdiques per part de la policia a membres d'aquest col·lectiu, fet que evidencia els tabús socials i l'homofòbia vigents. En nom de l'estabilitat social, la vida sexual no és considerada un assumpte personal i circumscrit a la intimitat: l'homosexualitat -que segons el govern xinès pot destruir la família i és la principal forma de transmissió de la sida- va ser considerada una malaltia.

El març de l'any 2001 les autoritats dels país, a través de l'associació psiquiàtrica de la Xina, van descatalogaren l'homosexualitat com a "desordre psiquiàtric", és a dir, com a malaltia mental. Tot i això, es continua entenent com un desordre psicològic. ^[19]

o Bangladesh

A Bangladesh es contemplen per igual els actes homosexuals i els de zoofília: ambdós són condemnats com a actes contranaturals amb penes que poden arribar als 10 anys de presó. Les persones LGBT són perseguides i tractades

[19] UK Home Office. 2003

com a malalts i poden ser internades en hospitals mentals. Per tant, les reunions de persones LGBT continuen tenint un caràcter clandestí. [20]

o Índia

La secció 377 del Codi Penal Indi prohibeix els delictes contra l'ordre natural, definits com a relacions sexuals amb penetració amb homes, dones? o animals. La pena pot ser de fins a 10 anys de presó. Tanmateix, la màxima pena imposada que s'ha pogut informar és de 2 anys. [21]

La societat india nega l'existència de minories sexuals al seu país. Les raons que exposa són múltiples i variades: ho veuen com un fenomen importat d'occident o com una raresa de les classes més apoderades, o com una malaltia o un tipus de comportament que hauria de ser reprimit legalment. En tot cas, no conceben l'existència de minories sexuals com quelcom que pertanyi a la seva societat.

Totes les minories sexuals a l'Índia pateixen en diferents graus discriminació i marginació social i política per la seva orientació sexual. D'aquesta manera hi ha hagut un increment dels atacs a persones LGBT, incloent maltractaments i detencions en espais públics. Els abusos per part de la policia solen ser extorsions, detencions il·legals i abusos sexuals. [22]

[20] US Department of State. 2002

[21] [22] UK Home Office. 2004

A les dones que són diagnosticades lesbianes se'ls administren potents medicaments o són sotmeses a teràpies aversives. [23]

A més a més a l'Índia el sistema de castes influeix decisivament en la radicalització de la marginació. En aquest país existeix una minoria sexual particular: els hijra, denominats popularment com el "tercer sexe". Un hijra és aquella persona que ha nascut amb un cos d'home però sense un gènere determinat, aquell que ha nascut amb ambdós genitals o bé aquell a qui s'ha obligat a castrar. Conformen una casta especial i participen del culte a la seva deessa Bahachara Mata. Es preveu que a l'Índia existeixen entre 500.000 i 1.000.000 de hijras. Tot el que s'ha esmentat anteriorment en referència a les altres

[23] Amnistia Internacional. 2004

minories socials és aplicable a aquest col·lectiu: els és pràcticament impossible trobar una feina i són víctimes d'abusos per part de la policia i del conjunt de la societat. [24]

o Iran

El 21 de juliol de 2005, dos joves iranians, un d'ells menor d'edat, van ser executats a la força a la plaça pública, acusats de mantenir relacions sexuals homosexuals, i segons les autoritats també amb un altre jove de tretze anys, encara que aquest fet no ha quedat clar. Aquestes condemnes han estat les últimes conegudes de tota una sèrie d'execucions de gais i lesbianes des de l'arribada dels governs islamistes, ja que el Codi Penal iranià condemna a la "lavat" (relacions sexuals entre homes) amb penetració a la pena de mort, . Es creu que des de la implantació de la sharia han estat executades per aquesta llei més de cent persones.

Per altra banda, el mateix Codi Penal condemna a una pena de 175 fuetades a aquells homes homosexuals que no han estat mantenint relacions sexuals amb penetració. Aquesta pena ha estat la que van rebre un grup d'homes que mantenien cites per internet, van ser interceptats per la policia i detinguts, torturats i bufetejats.[25]

[24] UK Home Office. 2004

[25] www.gaymiddleeast.com, www.hrw.org

o Afganistan

La major part dels homosexuals "no tenen gaire problemes" si practiquen la seva sexualitat en privat i la seva orientació sexual no transcendeix. En aquestes circumstàncies, aquells homes homosexuals, dels quals no ha transcendit la seva orientació sexual, poder ser obligats per les seves famílies a casar-se. [26]

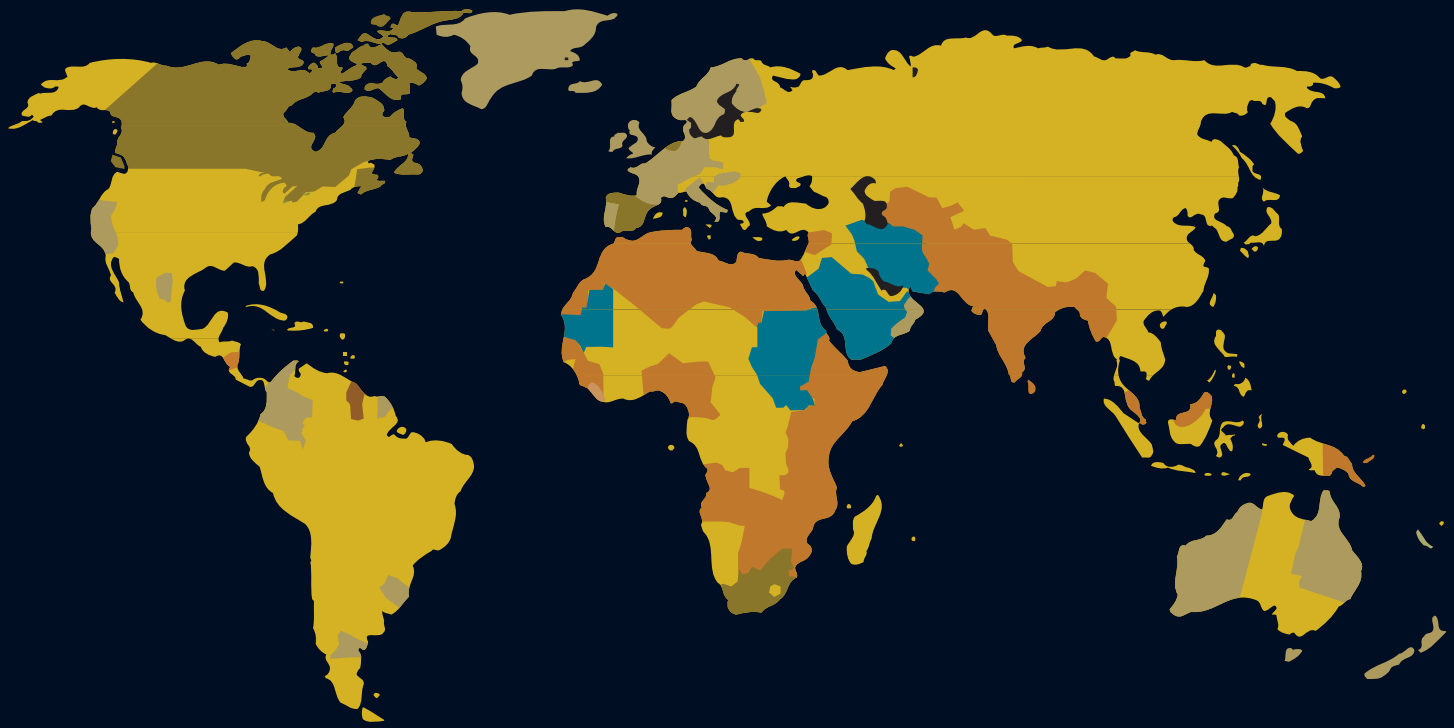
En canvi, el comportament homosexual explícit és severament castigat. Les lleis d'aquest país criminalitzen l'homosexualitat, fet que es reforça per l'actitud homòfoba que hi ha a gran part de la societat. [27]

És sorprenent de veure com no es té coneixement de relacions entre dones; novament el fet de ser dona en una societat tan tancada com l'afgana significa un graó més en l'escala de discriminació. [28]

[26] Danish Immigration Service. 2004

[27] US Department of State. 2005

[28] Danish Immigration Service. 2004

Homosexualitat legal

- Matrimoni homosexual
- Unió civil
- Sense unió civil

Homosexualitat il·legal

- Pena mínima
- Pena important
- Cadena perpètua
- Pena de mort

4. La protecció internacional

4.1 Al món

A. La protecció internacional és la garantia que els estats concedeixen a les persones que al·leguen haver estat víctimes de violacions de Drets Humans segons estableixen els convenis internacionals signats al respecte. La protecció internacional se subdivideix bàsicament en dos tipus: l'asil i la protecció per raons humanitàries o protecció subsidiària.

- L'asil, en principi, és la garantia màxima de protecció i la que es concedeix quan es reconeix la persona com a refugiada en virtut de la Convenció de Ginebra de 1951. La persecució, en aquests casos, ha de ser individualitzada.

o La protecció subsidiària, d'altra banda, és la que concedeixen els estats quan no concorren els supòsits recollits en la Convenció de Ginebra, normalment perquè es considera que no existeix "persecució individualitzada" però sí un perill per la persona en virtut d'altres convenis, tals com el Conveni contra la Tortura i altres Tractes i Penes Cruels, Inhumans i Degradants de 1984, o el Conveni Europeu de Drets Humans (CEDH), en els que es recull la negativa a expulsar una persona que corri un risc de patir tortura o un tracte inhumà o degradant.

o En el seu moment, al 1951, la Convenció de Ginebra era suficientment àmplia per incloure-hi la majoria de les situacions de persecució hi havia al món. Però amb el pas dels anys, les transformacions ocorregudes en el panorama internacional, en especial en les últimes dècades amb el que es coneix amb el nom de la globalització, i el caràcter de nombrosos conflictes larvats fan cada vegada més necessari un replantejament general de la mateixa.

o A més, sota l'auspici de l'ONU, existeixen diferents tractats internacionals, a banda dels esmentats, que prohibeixen la discriminació com són la Declaració Universal dels Drets Humans de 1948 i el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de 1966.

B. Tot i això, en cap dels anteriors tractats es fa menció directa a la discriminació per orientació sexual i identitat gènere. Encara avui, la Comissió de Drets Humans de l'ONU no ha adoptat cap resolució que tracti

la diversitat sexual i la identitat de gènere de les persones LGBT. De fet, la primera vegada que es va presentar una resolució a aquesta Comissió fou a Ginebra l'any 2003 per iniciativa de Brasil. Aquesta resolució no va prosperar ja que fou bloquejada immediatament per un sòlid grup de països encapçalats per l'organització de Conferències Islàmiques i el Vaticà, que s'oposaren a la seva aprovació.

Ara per ara, pel que fa a les Nacions Unides, no s'han produït avenços en la situació, si bé diferents organitzacions de defensa dels drets humans han aconseguit establir una estratègia d'actuació conjunta pels pròxims anys, per intentar introduir el tema a l'agenda de l'ONU. Els principals objectius i línies d'actuació són els següents:

- ◊ Construir una base més sòlida pels drets de les persones LGBT dins d'una llei internacional de drets humans. Per tal d'assolir-ho s'enviarà la informació necessària a tots els organismes competents de l'ONU.
- ◊ Treballar per una resolució trans-regional sobre OSIG l'any 2006. La "International Lesbian and Gay Association" (ILGA) va celebrar la seva conferència mundial a Ginebra, durant la primavera de l'any 2006.
- ◊ Una campanya contra l'ús de la religió per part de diferents grups fonamentalistes l'objecte dels qual són les persones LGBT.

- Aprofitar la resolució sobre execucions arbitràries, sumàries i extrajudicials de l'any 2004, aprovada a la seixantena sessió de la Comissió de Drets Humans de l' ONU, que esmenta l'orientació sexual com a causa de protecció.

Encara que els avenços en aquest camp són lents, s'ha iniciat el procés. No es pot oblidar que ens trobem davant un tema molt recent ja que la primera vegada a la història que es va tractar obertament el tema de l'homosexualitat al si de les Nacions Unides fou el 6 d'agost del 1992, exposat per Douglas Sanders, en nom dels defensors dels Drets Humans i de la ILGA, un any després que l'homosexualitat fos eliminada del catàleg de malalties de l' Organització Mundial de la Salut.

4.2 Europa

Els països de la Unió Europea han ratificat els convenis i tractats mundials anteriorment esmentats. i a més, existeixen una sèrie de normes específiques. A Europa, doncs, trobem dos nivells de protecció de les persones LGBT: el Consell d'Europa i la Unió Europea.

Dins del primer nivell es va adoptar el Conveni Europeu de Drets Humans l'any 1950, un conveni que a més de l'esmentat article 3, encara que no faci referència concreta a l'orientació sexual, va servir de base per tal que el

Tribunal Europeu de Drets Humans dictés, en 1981, la sentència "Dudgeon versus Regne Unit" en la que es resolgué que la prohibició de relacions sexuals lliurement consentides entre homes viola l'article 8 del Conveni (Dret a la Intimitat dins de l'àmbit familiar).

Per la seva banda, dins de l'àmbit de la Unió Europea, el Tractat d'Amsterdam de 1997 va modificar els tractats fundacionals i va introduir específicament a l'article 13 del Tractat de la Comunitat Europea la lluita contra la discriminació per orientació sexual.

A més el desembre del 2000, el Consell va adoptar la Directriu 2000/CE, sobre igualtat de tracte al lloc de treball que prohibeix expressament la discriminació per orientació sexual i identitat de gènere entre d'altres.

Finalment, la Carta Europea dels Drets Fonamentals de la Unió que fou proclamada a Niça el 2003, recull explícitament a l'article 21 la prohibició de discriminació per orientació sexual.

4.3 Persones refugiades a causa de la seva orientació sexual?

La norma fonamental de protecció internacional és la Convenció de Ginebra de 1951 sobre l'Estatut dels Refugiats. És en aquest tractat on es recullen els supòsits per sol·licitar asil. Concretament l'article 1 exposa

que es considera refugiada aquella persona que per tenir temor fonamentat de persecució per motius polítics, de "raça", religió, de nacionalitat o pertinença a un determinat grup social es troba fora del país de la seva nacionalitat, i no pot, a causa dels esmentats temors, o no vol, acollir-se a la protecció de tal país.

La interpretació tradicionalista de la Convenció de Ginebra ha portat que la majoria d'estats firmants no reconeguin aquelles formes de persecució que no s'expliciten a la Convenció, i si bé els supòsits que es descriuen són suficientment amplis per incloure-hi altres formes de persecució, com les que es donen per l'orientació sexual i les persecucions per gènere, no ha estat fins al cap de 50 anys que aquestes formes de persecució han entrat en el debat sobre la protecció internacional.

L'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) , el 2001, en motiu de la celebració dels 50 anys de la Convenció de Ginebra, va impulsar un procés de consultes per promouen l'aplicació i desenvolupar nous criteris que assegurassin la seva actualització. Aprova dues directrius, una sobre gènere i l'altra sobre pertinença a un determinat grup social, perquè serveixi de guia legal a governs, practicants del dret, encarregats de la presa de decisions i els jutges, així com al personal d'ACNUR encarregat de la determinació de la condició de refugiat en el terreny. Des de llavors, inclou a les seves directrius la necessitat de protegir els perseguits per la seva orientació sexual i identitat de gènere. D'aquesta manera s'interpreta l'orientació sexual i identitat de gènere com un grup social determinat i recomana que s'ofereixi protecció a les persones LGBT que pateixen persecució

per aquest motiu. En aquest sentit "un determinat grup social és un grup de persones que comparteixen una característica en comú diferent al fet de ser perseguides, o que són percebudes com un grup per la societat." (Manual de Procediments del ACNUR).

ACNUR arriba a les següents conclusions respecte al significat de "pertinença a un determinat grup social" de la definició de refugiat que apareix a la Convenció de 1951 sobre l'Estatut dels Refugiats:

- La pertinença a un determinat grup social és el motiu menys evident de la Convenció. El terme s'ha interpretat de diverses maneres a cada jurisdicció; en els sistemes legals amb base al dret consuetudinari han sorgit dues perspectives principals: el de les característiques protegides i el de la percepció social. En els sistemes legals en base al dret codificat, aquest concepte està menys desenvolupat, i l'èmfasi s'ha posat en la interpretació de persecució i dels altres quatre termes restants. L'evolució d'aquest fonament ha contribuït a la comprensió global de la definició de refugiat.
- Conforme a l'objecte i propòsit de la Convenció de Ginebra s'ha d'atorgar a aquest motiu el seu significat correcte en la definició de refugiat. És important que la seva interpretació no faci irrellevants els altres fonaments de la Convenció.
- Depenent de les circumstàncies d'un cas individual, un o més fonaments poden ser concurrents o ser igualment aplicables. Aquest fenomen no es limita al motiu del grup social.

o No és necessari que un grup estigui unit per ser reconegut com un determinat grup en els termes de la Convenció; és a dir, no hi ha cap necessitat de demostrar que tots els membres d'un grup es coneixen o s'associen entre si.

o Un determinat grup social està constituït per un grup de persones que, a part del seu risc de ser perseguides, comparteixen característiques comunes que les diferencien de les altres. Generalment aquestes característiques seran innates, immutables o d'alguna manera fonamentals per la dignitat humana.

o Si bé un determinat grup social no pot definir-se només pel fet que tots els membres del grup pateixen persecució, ni per un temor comú a ser perseguits, les accions persecutòries dirigides vers un grup en particular poden, no obstant, ser un factor rellevant a l'hora de determinar la visibilitat d'un grup en una societat determinada.

o Un sol·licitant no necessita comprovar que cada membre corre el risc de persecució per demostrar un temor fonamentat de persecució.

o Resoldre les sol·licituds de refugiats en base a la pertinença a un determinat grup social significa examinar de manera global el passat d'un individu i la seva possible situació en un determinat context cultural, social, polític i legal; anàlisi que si bé presenta límits legals i lingüístics, té un objectiu humanitari ampli.

- S'hauria de considerar la constant evolució de la pertinença a un determinat grup social, en particular examinant la rellevància de l'examen de la "percepció social".

Sembla obvi que arribat aquest moment les persones perseguides a causa de la seva orientació sexual i identitat de gènere es podrien considerar com un subgrup social o que com a mínim és percebut així per la resta de la societat, i per tant un grup susceptible de rebre, en principi, protecció internacional.

4.4 Grup social determinat i orientació sexual i identitat de gènere

A. La Secció 1^a de l'Audiència Nacional, a la seva sentència del 13 de desembre del 2002, va considerar el cas d'una dona nigeriana que va fugir del seu país per evitar ser mutilada genitalment com una persecució per motius de gènere i va entendre com a "grup social determinat": "...una categoria residual que s'aplica a motius de protecció que no poden ser catalogats a la resta de motius legalment previstos".

Per l'ACNUR la persecució per motius de gènere engloba aquella que es produeix a causa de l'orientació sexual i identitat de gènere (posició de l'ACNUR respecte la Persecució per Motius de Gènere de maig del 2002).^[29]

^[29] Directrius de l'ACNUR sobre persecucions per motius de gènere, 2002.

La "persecució per motius de gènere" és un concepte que no contempla un sentit legal "per se". S'utilitza més bé per referir-se al conjunt de sol·licituds en les quals el gènere representa una variable rellevant en la determinació de la condició de refugiat. Les Directrius de l'ACNUR respecte les sol·licituds per motiu de gènere se centren específicament en la interpretació, des d'aquesta perspectiva, a la definició de refugiat continguda a l'article 1A(2) de la Convenció de 1951.

S'ha de tenir present que "gènere" es refereix als rols que cada societat atribueix a cadascun dels sexes segons el moment històric. Ens trobem davant una construcció cultural.

Les sol·licituds d'asil per motius de gènere engloben generalment actes de violència sexual, violència domèstica i familiar, planificació familiar forçada, mutilació genital femenina, càstigs per transgredir els valors i costums morals i discriminació i persecució contra les minories sexuals.

A més a més, la persecució vers les persones LGBT té un component de gènere afegit, o bé per ser dones, o bé per comportar-se com a tals, o bé per acceptar-ne els rols establerts a la societat.

B. El/la sol·licitant d'asil, per tal de ser reconegut com a persona refugiada, com ja s'ha dit, haurà de demostrar que té fonamentats temors a ser perseguit per raons d'ètnia, religió, nacionalitat, pertinença a determinat grup social o opinió política.

Històricament, la definició de refugiat ha estat interpretada des de la perspectiva de l'experiència masculina, fet que ha significat que moltes de les sol·licituds presentades per dones i persones LGBT hagin passat inadvertides. Tot i això, en l'última dècada, l'anàlisi i el concepte de gènere i sexe dins del context dels refugiats ha avançat substancialment a la jurisprudència dels Estats en general.

Les circumstàncies particulars de cada individu determinen quan es pot parlar d'un temor fonamentat de persecució. Si bé homes i dones podrien patir el mateix tipus de danys, també existeix la possibilitat que pateixin formes de persecució específiques en funció del seu sexe, orientació sexual, identitat de gènere i per la percepció de la seva posició a la societat. El Dret Internacional dels Drets Humans i el Dret Penal Internacional reconeixen clarament que certs actes, com la violència sexual, incompleixen aquests estàndards i defensen la seva inclusió com a forma greu d'abús equivalent a la persecució.

En un món com l'actual no podem deixar de tenir una perspectiva de gènere per l'anàlisi de situacions concretes. Si no fos així, estaríem limitant el coneixement de la realitat. En aquest context, per exemple, la imposició d'una pena més severa a dones pel fet de ser dones, per haver violat la llei o transgredit costums o valors socials, podria equivaler a persecució. S'hauria d'entendre de la mateixa manera allò que succeeix amb les persones LGBT a causa de la seva orientació sexual i identitat de gènere.

4.5 Discriminació i persecució

Fins ara hem utilitzat els termes "discriminació" i "persecució" com si fossin sinònims, però no ho són. La discriminació comporta l'incompliment d'un o més drets sense justificació raonable. La persecució implica un esglaó més en la violació dels Drets Humans; mentre que la discriminació és impersonal, la persecució comporta individualització.

Segons el Manual de Procediments de l'ACNUR, no tota discriminació ha d'implacar persecució. Tot i així, "en determinades circumstàncies aquesta discriminació implicarà persecució. Així succeiria si les mesures de discriminació tinguessin conseqüències de caràcter severament lesiu per la persona, com per exemple si limitessin greument el seu dret a guanyar-se la vida, a practicar la seva religió o a tenir accés als serveis educatius normalment assequibles".

De la mateixa manera, pot succeir que la persona hagi estat víctima de diverses formes de discriminació que per si soles no suposin persecució, però que conjuntament amb altres factors -com un clima d'inseguretat al país- sí que justifiquin un temor fonamentat a ser perseguida.

En conseqüència, per l'estudi de les sol·licituds per motius de gènere -i per tant per causa de l'orientació sexual i identitat de gènere- serà rellevant l'anàlisi de les formes de discriminació de l'Estat. Si aquest, ja sigui a un

nivell polític o pràctic, no reconeix certs drets ni concedeix protecció contra abusos greus, aquesta omisió pot equivaldre a una persecució. Aquest és el context en què s'han d'analitzar els casos individuals de violència de gènere o abusos motivats per l'orientació sexual i identitat de gènere.

4.6 Persecució a causa de l'orientació sexual i identitat de gènere

A. Com ja s'ha dit, les sol·licituds d'asil a causa de l'orientació sexual i identitat de gènere contenen un component de gènere. La sexualitat, les pràctiques sexuals o els comportaments d'un sol·licitant d'asil poden ser rellevants per la sol·licitud d'asil quan l'interessat ha estat víctima d'abusos d'aquest tipus. En molts casos el sol·licitant d'asil es nega a exercir els rols i les expectatives socials o culturals atribuïdes als membres del seu sexe.

Les sol·licituds més freqüents inclouen homosexuals, transsexuals i transvestits, que són sotmesos a una hostilitat pública excessiva, violència, abús o discriminació severa o concurrent per part de les autoritats i/o de la societat.

En certs països on l'homosexualitat és il·legal, la seva penalització suposa persecució. Fins i tot en els casos on no es penalitzen les pràctiques homosexuals, un sol·licitant d'asil podria establir una sol·licitud vàlida en

situacions en que l'estat condoni o toleri les pràctiques discriminatòries o els perjudicis perpetrats en contra seva; o en aquelles situacions en que l'estat no estigui capacitat per oferir protecció eficaç contra tals perjudicis.

B. Dins la definició de refugiat es poden reconèixer agents de persecució tant estatals com no estatals -grups paraestatals o individus. Si bé els actes de persecució són realitzats normalment per les autoritats d'un país, el tracte greument discriminatori i altres tipus d'ofenses realitzades per la població local o per individus poden equiparar-se a una persecució si les autoritats les toleren de manera deliberada ja sigui perquè es nega a proporcionar una protecció eficaç o perquè són incapaços de fer-ho.

C. Encara que les sol·licituds d'asil per motius d'orientació sexual i identitat de gènere poden incloure's, en el supòsit de "pertinença a un grup social determinat", es poden donar també i alhora altres supòsits recollits a la Convenció -polítics, religiosos, ètnics o de nacionalitat-, poden concórrer diferents motivacions que hagin provocat el temor fonamentat de ser perseguit/da.

D. En relació al punt anterior, el concepte d'opinió política com a motiu subjacent o alternatiu per justificar la petició d'asil s'ha d'entendre en un sentit ampli que inclogui qualsevol opinió o assumpte en el que estigui involucrat l'aparell estatal, governamental, social o polític. El fet que les persones LGBT facin visible no només la seva orientació sexual, sinó també les seves opinions respecte la situació de defensa dels seus drets, pot ser vist

per l'agent perseguidor com un desafiament i, per tant, motivar una resposta repressiva. No existeixen activitats de caràcter polític o apolític com a tals, sinó que és el context del cas concret el que determinarà el seu caràcter.

E. Una sol·licitud per motius d'opinió política suposa que la persona sol·licitant d'asil posseeix, o es presumeix que posseeix, opinions que no són tolerables per les autoritats o la societat, que són crítiques amb les seves polítiques, costums o mètodes. També pressuposa que aquestes opinions puguin ser atribuïdes al sol·licitant d'asil per part de les autoritats o sectors importants de la societat. No és sempre necessari que l'opinió hagi estat expressada, ni que la persona hagi patit anteriorment alguna forma de discriminació o persecució per tenir un temor fonamentat que mereixi protecció.

F. Les persones LGBT s'enfronten a la càrrega addicional d'haver d'establir la credibilitat de la seva sol·licitud d'asil, corroborar el seu temor de persecució i aportar prou informació probatòria, exigint-los a vegades una càrrega probatòria excessiva respecte altres sol·licitants d'asil. ^[30]

G. La manca de documentació sobre casos de persecució vers aquestes minories per part de les organitzacions defensores de drets humans fa sovint molt difícil l'accés a fonts fiables per acreditar aquesta persecució. Una circumstància a la que s'ha d'afegir la pròpia situació d'homofòbia que es trobaran a les societats d'acollida, fet que els farà desconfiar de les autoritats

[30] Directrius de l'ACNUR sobre persecucions per motius de gènere, 2002.

d'aquests països ja que en alguns estats que ofereixen asil les persones corren el risc d'enfrontar-se al mateix tipus de persecució o similar a la que patien en el seu país d'origen. Això provoca que moltes persones no optin per la possibilitat de sol·licitar asil, o bé per desconeixement o bé per decisió final.

H. Hem de concloure que la persecució per causa d'orientació sexual i identitat de gènere pot encaixar en el marc de la Convenció de Ginebra de 1951 i que, per tant, les persones perseguides per aquest motiu podrien ser efectivament reconeguts com a refugiades, la qual cosa és recomanada per l'ACNUR.

La situació actual del col·lectiu LGBT és crítica en molts països d'Amèrica Llatina, Àsia i Àfrica. Molts pocs aconsegueixen fugir a nacions com a Catalunya buscant protecció.

5. La protecció internacional de les persones LGBT a Europa

A. Havent establert que les persecucions per orientació sexual i identitat de gènere poden rebre protecció internacional en el marc de la Convenció de Ginebra de 1951, seria recomanable analitzar els condicionants que es requereixen per tal que es doni aquesta protecció en els diversos Estats Europeus, en particular aquells que conformen la UE. El primer que s'ha de tenir en compte és que, encara que hi hagi una tendència vers la creació d'un ordenament comú que reguli el dret d'asil de la mateixa manera en tots els Estats Europeus, ara com ara cada estat continua regulant les normes de concessió i els procediments de forma autònoma, si bé s'acullen a la Convenció de Ginebra com a norma base.

Com a normatives importants haurien de citar-se el reglament 343/2003, del 18 de febrer -conegut com "Reglament de Dublín"-, que regula quin Estat és el responsable de l'estudi de la sol·licitud d'asil; la directiva 2004/83, del 29 d'abril, per la qual s'estableixen els requisits mínims pel reconeixement de la protecció internacional als refugiats, així com el seu contingut (on es dona als Estats membres la possibilitat de reconèixer com a raó de persecució

l'orientació sexual), i la Directiva 2004/83/CE, del 29 d'abril del 2004 sobre el procediment a aplicar pel reconeixement de l'estatut de refugiat. Tot i així, la realitat és que ara per ara els Estats Europeus presenten importants diferències a l'hora d'interpretar i aplicar la Convenció de Ginebra.

B. A nivell interpretatiu només podrien conformar un marc comú les indicacions donades per l'ELENA (European Legal Network on Asylum) (31), segons la qual, qualsevol sol·licitant d'asil que vulgui acollir-se a la clàusula de pertinença a un grup social determinat ha de demostrar:

1. Que el grup determinat existeix.
2. Que el sol·licitant pertany a aquest grup social determinat.
3. Que el sol·licitant té un temor fundat a la persecució a causa de la seva pertinença a aquest grup social determinat.

Per la seva banda, l'orientació sexual i identitat de gènere inclouria, d'acord amb l'ELENA, tres factors:

1. Comportament sexual.
2. Orientació sexual.
3. Identitat de gènere.

Encara que en l'àmbit europeu s'avança vers una unificació de les normes, en realitat encara avui els països de la Unió Europea continuen interpretant-les segons la seva pròpia normativa, amb les diferències que això pot suposar -i el consegüent agreujament comparatiu- pel sol·licitant d'asil.

6. El reconeixement de l'Estatut del Refugiat a les persones LGBT als països anomenats desenvolupats

En aquest punt exposarem la pràctica dels països anomenats desenvolupats respecte la possibilitat que les persones perseguides per la seva orientació sexual i identitat de gènere siguin reconegudes com a refugiades. A través de comprovar si es reconeix o no la condició de refugiat a les persones LGBT perseguides per orientació sexual i identitat de gènere, ja que no existeixen estadístiques al respecte.

En primer lloc, a Canadà, tot i que no es defineix en la seva llei d'asil allò que constitueix un grup social determinat, jurisprudencialment ha interpretat que aquells que són perseguits per la seva orientació sexual podran ser inclosos en aquesta definició. ^[31]

Als Estats Units no es recull expressament la condició de refugiat a les persones LGBT perseguides per orientació sexual i identitat de gènere, però hi ha hagut casos on els tribunals sí que ho han reconegut. ^[32]

^[31] ^[32] Directrius de l'ACNUR sobre persecucions per motius de gènere, 2002.

Austràlia també segueix la construcció jurisprudencial acollint-se a la definició de "grup social determinat". Nova Zelanda segueix la mateix trajectòria ^[33].

Sud Àfrica, és el país pioner a Àfrica en el reconeixement d'aquests drets. La seva llei d'asil de l'any 2000 recull específicament la possibilitat de demanar asil per qüestions relatives a l'orientació sexual i identitat de gènere del sol·licitant ^[34].

A Alemanya, Regne Unit i França, considerats els receptors més importants de sol·licitants d'asil de la UE, no existeixen clàusules específiques per la concessió de l'estatut de refugiat sobre la base de la persecució o discriminació per motiu d'orientació sexual i identitat de gènere. Tot i així, la pràctica habitual d'aquests països és oferir protecció al·legant altres causes, en la majoria dels casos "opinió política". A Itàlia succeeix quelcom similar. Com a particularitat, França mai ha reconegut "els grups socials determinats" a causa de la concepció francesa dels drets humans lligats a la persona i a la ciutadania.

Els països nòrdics recullen de manera explícita la persecució per orientació sexual. A Dinamarca, tot i que no s'hi recull de forma explícita, sí que se la reconeix a la pràctica.

^[33] Directrius de l'ACNUR sobre persecucions per motius de gènere, 2002.

^[34] ELENA Research Paper on Sexual Orientation as a Ground for Recognition of Refugee Status, June 1997

A Suècia, d'acord amb la seva legislació, reconeix que "també aquelles persones que no entrarien dins de la definició de persona refugiada, poden necessitar protecció (skiddersbehövande)". Dins d'aquesta definició estarien inclosos ^[35]:

1. Aquelles persones que tenen una raó de pes per témer ser condemnades a mort, ser torturades, etc.
2. Aquelles persones necessitades de protecció com a conseqüència de guerres o desastres mediambientals en el seu país d'origen.
3. Aquelles persones que temen la persecució com a conseqüència de la seva orientació sexual.

Per tant, tots aquestes persones no estan legitimades per demanar asil, però sí per rebre una protecció subsidiària.

A Noruega la persecució per motius d'orientació sexual es troba reconeguda com a motiu per demanar asil en la guia d'objectius del Ministeri de Justícia des del 13 de gener del 1998.

"De les previsions de la Convenció de 1951 s'extreu que la persecució per pertinença a un grup social determinat és una causa per sol·licitar asil. S'ha discutit si la persecució per motius de gènere o orientació sexual s'hauria de classificar sota aquest criteri per tal de donar peu a la sol·licitud d'asil.

^[35] Així en el Regne Unit (UK Appeal No. HX/0517/94 Special Adjudicator 28 April 1995): un refugiat va ser sotmès a un examen mèdic per determinar si el sol·licitant d'asil era realment homosexual.

(...) El canvi implica també la persecució com a conseqüència de gènere o orientació sexual i identitat de gènere com un motiu que hauria d'estar inclòs a la noció d'asil".

Finlàndia reconeix les demandes basades en l'orientació sexual com una raó legítima per demandar asil ^[36].

A Holanda no s'inclouïa expressament en la seva legislació, es reconeixia sota la figura d'"urgència humanitària" ^[37].

A Bèlgica no existeix molta jurisprudència dels tribunals entorn a aquesta qüestió i segueix l'exemple francès incloent la major part dels casos com a motiu d'"opinió política" ^[38].

^[36] Ward V Canada (Attorney General) 1993 2SCR 689, 731 (Can SC), on el tribunal defineix com a pertanyents a un determinat grup social als "grups de caràcter innat o immutable, als que s'associen voluntàriament per raons tan fonamentals per la seva dignitat humana que no haurien de ser forçats a abandonar la seva associació i als formats voluntàriament, però inalterables degut a la seva permanència històrica". El tribunal assenyala, a més, que aquesta llista no és exhaustiva.

^[37] Com a exemple, Case Number: 495-872-192, Tribunal d' Immigració de Nova York, desembre de 2004, sobre una transsexual argentina, primer cas reconegut a EEUU.

^[38] Refugee Review Tribunal, N93/00846 al parlar de "grup de característiques immutables" i Refugee Review Tribunal, BN93/01754 al referir-se a que "els homosexuals tenen un grau d'homogeneïtat intern i una estructura interna com a grup que els fa valedors d' integrar-se en la definició de "grup social determinat" de la Convenció, (...) pel que podrien ser demandants d'asil allà on existeixi cert risc de persecució degut a aquesta condició".

S'ha de destacar el cas d'Àustria ja que fou un dels primers països en reconèixer les persones perseguides per la seva orientació sexual i identitat de gènere com a integrants d'un grup social determinat i, per tant, potencials sol·licitants d'asil, sempre que es demostrï la seva persecució o temor de persecució ^[39].

Irlanda, per la seva banda, els inclou expressament en la descripció que fa d'aquelles persones que formen part d'un "grup social determinat".

A la resta dels estats membres de la Unió Europea consideren també els nous Estats Membres no hi ha mesures legals específiques, tenint en compte que no són grans receptors de sol·licitants d'asil i la seva legislació no va més enllà de citar la categoria de "grup social determinat", sense més especificació.

Amb tot, i malauradament, existeix una gran contradicció entre la teoria i la pràctica. En quasi totes les legislacions d'aquests països, les normes d'asil es vinculen a les d'estrangeria i, per tant, al control de fronteres. Això implica que, a causa del règim de visats i dels obstacles que els països desenvolupats han disposat, cada cop sigui més difícil per les persones

^[39] Refugee Status Appeal Authority, Refugee Appeal No. 1312/93 (Re GJ), Aug 30/95 en el que s'estableix que "la orientació sexual és una característica que es innata i impossible de canviar o tan fonamental a la identitat o la dignitat humana que ningú hauria de ser forçat a canviar aquesta característica. És per això, que la orientació sexual pot ser la base per sol·licitar asil com a grup social determinat".

refugiades arribar a aquest països i poder acollir-se a la protecció que la seva persecució mereix. El nombre de sol·licituds d'asil -tot i la inestabilitat dels drets humans a nivell mundial- disminueix constantment. A aquest fet cal afegir-hi l'escàs nombre de concessions d'asil o qualsevol altra protecció, la major part de les quals són denegades. Aquesta situació és una constant en els països anomenats desenvolupats. [40]

Les persones refugiades són vistes com a "sospitoses". Per aquest motiu se li van exigir excessives proves per acreditar la seva condició de refugiat i el seu temor de persecució [41]. En el cas d'un sol·licitant d'asil per motiu de la seva orientació sexual, aquest tindrà la dificultat afegida d'haver de fer visible la seva condició sexual en un país on segurament també se'l discrimini per aquest motiu. Tot un cúmul de circumstàncies que comportaran la denegació de la seva sol·licitud amb la conseqüent expulsió o, si més no, l'intent d'expulsió [42].

[40] En 1999 es va reconèixer l'estatut de refugiat a un ugandès i a dos pakistanesos sobre la base de la persecució que patien a causa de la seva orientació sexual.

[41] La ILGA va iniciar una campanya al gener del 2005 per denunciar els mals tractes que eren sotmesos els sol·licitants d'asil per persecució per la seva orientació sexual en el Regne Unit, arribant a alguns casos d'expulsió.

[42] Una decisió d'un tribunal administratiu de Niça, de maig de 1999 anul·la l'orde d'expulsió d'un homosexual ucraïnès i una Interlocutòria del Consell d'Estat del 26 de maig de 1997, anul·la una decisió negativa de la Comissió de recurs d'una transsexual algeriana. En la decisió No. KHO 1993 A 26, l'Alt Tribunal Administratiu va concedir el permís de residència a un rus en part degut a la situació dels homosexuals a Rússia i en part per la seva relació de parella amb un ciutadà finlandès. El tribunal va afegir com a justificació el dret a la vida privada i familiar establert en la Convenció Europea de Drets Humans (Art. 8).

7. La situació a L'Estat espanyol

7.1 Les xifres

A. Espanya es va adherir a la Convenció el 22 de juliol del 1978. La primera norma constitucional és la llei 5/84, reguladora del dret d'asil i la condició de refugiat, modificada 10 anys després per la llei 9/94. En aquesta es reconeix com a definició de refugiat allò que estableix la Convenció de Ginebra de 1951.

L'any 2006 va haver-hi a Espanya 5.297 sol·licituds d'asil, un nombre que no ha parat de decreixer des del 2001 (font OAR) ^[43]. Aquestes xifres contrasten amb les sol·licituds d'asil que es van demanar el mateix any a França (39.315), al Regne Unit (23.525), Alemanya (21.029) i Suècia (24.322).

Com es pot observar i en comparació amb altres estats de la UE, el compromís de l'Estat Espanyol en matèria d'asil és com a mínim anecdòtic. Aquest fet

^[43] Butlletins d'Asil de l'OAR- Ministeri d'Interior d'Espanya

s'accentua encara més si considerem l'estadística del nombre de sol·licituds per cada 1.000 habitants, segons la qual Espanya ocupa el lloc 22 amb 0.9 sol·licitants d'asil per cada 1.000 habitants situant-se només per davant de Polònia, Lituània, Portugal, Estònia i Letònia (font ACNUR) [44].

Per finalitzar aquest punt, resulta aclaridor fer la següent comparativa: des de 1996 fins a 2006 Espanya ha rebut poc més de 75.000 sol·licituds d'asil, mentre que només a Alemanya se'n van rebre més de 95.000 l'any 1999.

B. Un altre fet significatiu és el baix percentatge de concessions de l'estatut d'asil que es dona a l'Estat Espanyol. L'any 2006 només es va concedir el Reconeixement de la Condició de Refugiat al 3,72% de les sol·licituds, al 3,81 % se'ls va concedir una protecció subsidiària de menor grau i més del 93% de les sol·licituds van ser denegades o inadmeses a tràmit (font OAR del Ministeri d'Interior) [45].

És preocupant el baix percentatge de concessions. Per altra banda, aquestes xifres no es poden acceptar ja que acceptar-les equivaldria a dir que les persones de Colòmbia, Nigèria, Algèria, Costa d'Ivori, Bangladesh,.. que sol·liciten asil, països en que les violacions dels drets humans són la norma, falsegen o menteixin en les seves peticions d'asil. És molt greu restringir el dret d'asil perquè és l'únic dret humà que li queda a algú després d'haver patit les violacions dels drets més fonamentals.

[44] Dades ACNUR

[45] Butlletins d'Asil de l'OAR. Ministeri d'Interior d'Espanya

L'Estat Espanyol és clarament, doncs, un dels països més restrictius de la UE a l'hora de concedir asil o un altre tipus de protecció a aquells que la demanden.

7.2 L'accés al procediment

A. Una de les circumstàncies que defineixen el procediment d'asil a Espanya és la dificultat d'accedir-hi. Així, l'informe de gener del 2004 de la Relatora Especial de Nacions Unides sobre els Drets Humans dels Migrants arran de la seva visita a Espanya el setembre de l'any anterior va constatar el desconeixement social (fins i tot per part dels funcionaris de l'administració) sobre el concepte de refugiat i les seves diferències respecte el d'immigrant i els drets que corresponen als sol·licitants d'asil. Resulta desolador comprovar que, tot i aquest desconeixement, l'administració exigeix a les persones que fugen de violacions dels Drets Humans un coneixement profund del concepte d'asil que, si no es té fa pensar que la persona en qüestió no és perseguida realment. Això succeeix, per exemple, en els punts fronterers on, si la persona no pronuncia la paraula "asil" (òbviament en castellà), els funcionaris no inicien el procés.

D'aquesta manera, ens trobem amb molts casos en que persones que volien sol·licitar asil a les fronteres, al expressar-se en un idioma diferent al castellà s'ha ignorat la seva petició d'asil.

Aquests tipus de pràctiques dificulten l'accès al procediment d'asil de manera injustificada, ignorant així tots els convenis signats i ratificats per Espanya i buidant de contingut les normes que regulen l'asil.

Només així es pot entendre que de les 31.000 persones que van entrar a les Illes Canàries amb "cayuco", al 2006, només 366 sol·licitessin asil (font: Butlletins de la OAR) ^[46]

B. Si a aquesta situació hi afegim un perfil de persecució per orientació sexual i identitat de gènere, la dificultat augmenta. Ja hem explicat els problemes que podria tenir un sol·licitant d'asil a l'hora d'explicitar la seva situació a causa de la seva orientació sexual i identitat de gènere. D'altra banda, la persona es trobarà en la nostra societat discriminada per certs sectors de la població no només per aquest motiu, sinó també pel fet de ser estranger i estar indocumentat.

Un cas il·lustratiu és el d'una transsexual cubana que porta més de 8 anys a Catalunya. Va sortir del seu país a causa de la identitat de gènere. Tot i això, mai va arribar a sol·licitar asil. Va tramitar una residència per motius excepcionals que se li va concedir, però que mai va poder recollir perquè les dades de la residència no coincidien amb les del seu passaport.

^[46] Butlletins d'Asil de l'OAR. Ministeri d'Interior d'Espanya

C. A Espanya, la legislació de l'asil no reconeix de manera clara i expressa el motiu de persecució per orientació sexual i identitat de gènere. Si bé les autoritats espanyoles han adoptat en els últims anys les directrius de l'ACNUR respecte la inclusió dels perseguits per orientació sexual i identitat de gènere en la categoria de "grup social determinat". Desconeixem el nombre de casos de sol·licituds d'asil presentades a l'Estat Espanyol per aquest motiu, ja que la Oficina d'Asil i Refugi (OAR) no classifica els casos pels motius de la sol·licitud.

No obstant això, darrerament, des dels serveis jurídics de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat i CEAR s'han atès diversos casos de sol·licituds d'asil motivades en la persecució patida per orientació sexual i identitat de gènere. Si bé en un primer moment l'Oficina d'Asil i Refugi (OAR) no es mostrà receptiva amb aquest tipus de peticions, com ja s'ha dit abans, arran les posicions definides per l'ACNUR, en diferents casos s'ha reconegut als sol·licitants l'estatut de refugiat o una protecció subsidiària per raons humanitàries.

Cal assenyalar que els casos que a continuació enumerem han estat tramitats als nostres serveis jurídics. Això no significa que siguin els únics casos que s'hagin produït:

En primer lloc, cal destacar el cas d'una dona lesbiana russa, la qual quan va ser expulsada del seu lloc de treball al seu país en conèixer-se la seva orientació sexual. Un cop acomiadada, les autoritats policials van intentar en

incriminar-la per abús de menors, i va ser acusada per aquest motiu. Finalment, va ser internada en un hospital psiquiàtric per ser tractada com una malalta mental entre sis o vuit mesos. Va arribar a Espanya l'any 2002 i va sol·licitar asil quatre mesos més tard. Se li va reconèixer l'Estatut d'Asil.

Un altre cas és el d'un homosexual colombià defensor dels drets de les minories sexuals en el seu país. El conflicte armat que es viu a Colòmbia agreuja les violacions dels drets de les minories ètniques, sexuals, o del tipus que sigui. En aquest cas, són els grups paramilitars els principals culpables d'executar l'anomenada "neteja social". L'activitat duta a terme per aquesta persona per defensar els LGBT i denunciar els causants de les amenaces li ocasionà amenaces de mort, motiu pel qual va haver d'abandonar al seu país. Es refugià a Equador, on va continuar la seva tasca. Tot i així, en aquest país també es reproduïren les amenaces. Encara que retornà a Colòmbia, no li va quedar més remei que fugir-ne definitivament. D'aquesta manera va arribar al País Valencià, on sol·licità asil, essent-li aquest reconegut com a refugiat.

En molts altres casos, les sol·licituds no són tan favorables. Altres persones LGBT del Sàhara i Colòmbia no se'ls ha concedit l'Estatut de Refugiat al·legant que no quedava suficientment acreditada la seva orientació sexual. Fet, com a mínim, qüestionable per la dificultat de l'acreditació, en molts casos, la orientació sexual, però clarament demostrable pel tipus de persecució soferta.

C. Es pot concloure que a L'Estat Espanyol, si bé és cert que reconeix, en alguns casos, la persecució a causa d'orientació sexual i identitat de gènere per "pertinença a un grup social determinat", aquest fet no es recull expressament en cap norma.

Es pot concloure que les sol·licituds per causa d'orientació sexual i identitat de gènere no són molt nombroses. Hi ha vàries raons que justifiquen aquesta afirmació. En primer lloc pel desconeixement per part dels interessats de les possibilitats de demanar asil per aquest motiu (s'acostuma a pensar que l'asil es dona només per motius polítics); en segon lloc, per les dificultats ja esmentades alhora accedir al procediment.

Aquesta situació fa que una part important de les persones LGBT que aconseguen fer la sol·licitud quedin excloses i les seves demandes denegades. Això és degut per una banda, al baix nombre de concessions d'estatuts de refugiat, i per altra part a la manca de personal especialitzat en aquests casos i a les interpretacions allunyades de la norma.

La persecució, discriminació i violació dels drets fonamentals de gais i lesbianes a Egipte és permanent. Existeix una criminalització contínua per part de les autoritats vers aquells que mantinguin relacions homosexuals.

8. Conclusions i recomanacions

Les conclusions ja s'han anat exposant al llarg de tot l'informe, però per realitzar un exercici de síntesi, aquestes podrien concretar-se de la següent manera:

- A.** La discriminació per Orientació Sexual i Identitat de Gènere és una realitat que es dona en tots els països del món sense excepció, tot i que òbviament variarà la seva intensitat depenent del país.
- B.** Les situacions de discriminació més greus, i per tant de persecució, es produeixen en els països dels cinc continents, independentment de la religió imperant: catolicisme, cristianisme ortodox, islamisme, hinduisme, budisme, etc.
- C.** La persecució per causa d'orientació sexual i identitat de gènere s'engloba dins de la persecució per motius de gènere i a la vegada dins de la categoria de "grup social determinat". Per tant, les persones que al·leguin persecució per aquest motius entren dins del marc de la Convenció de Ginebra i són susceptibles de rebre protecció internacional.

D. En general, es pot considerar que a priori, en els països de l'anomenat primer món, es reconeix la persecució per orientació sexual i identitat de gènere explícita o implícitament, com a motiu per rebre protecció internacional.

Des de la **Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat** considerem oportú realitzar les següents recomanacions:

A. És important que des de l'àmbit de les Nacions Unides es faci una crida a tots els països per eliminar qualsevol tipus de discriminació citant expressament la discriminació per orientació sexual i identitat de gènere. El compromís de tots els països en aquesta matèria és ineludible.

B. Una persona perseguida per motiu de la seva orientació sexual i identitat de gènere ha de poder ser una persona refugiada i així ha de ser reconeguda. Per això és necessari desvincular la política d'asil de la política de control i tancament de fronteres. Una persona refugiada, en virtut dels convenis signats, té dret a sol·licitar asil i que s'estudii la seva petició i, per tant, se li ha de permetre. De la mateixa manera s'ha de reconèixer expressament l'orientació sexual i identitat de gènere com un motiu per sol·licitar asil, tal com s'ha fet amb les persecucions per motius de gènere, a través de la Llei Orgànica 3/2007, del 22 de març, per la Igualtat entre Homes i Dones.

C. S'han d'eliminar certs obstacles que impedeixen que moltes sol·licituds d'asil puguin dur-se a terme, així com tenir personal especialitzat a les administracions pertinents per tractar les especificitats que tenen les

peticions d'asil per motius d'orientació sexual i identitat de gènere pel que fa al tracte amb els sol·licitants d'asil

D. Igualment, tot i el reconeixement dels avenços en els drets civils de les persones LGBT, demanem a les autoritats espanyoles un clar compromís per eradicar tot tipus de discriminació a la nostra societat, especialment -ja que és l'objectiu d'aquest informe- aquella que es produeix vers les persones per la seva orientació sexual i identitat de gènere i, per tant, per eliminar en primer lloc els obstacles legal per un ple reconeixement de drets a tots els col·lectius i, en segon lloc, les actituds i costums homòfobs instal·lades en la societat utilitzant tots els instruments formatius, educatius i legals que es tenen a l'abast.

Finalment, per tal d'enfortir la Institució d'Asil a l'Estat Espanyol i complir així les responsabilitats adquirides en els tractats internacionals, i tenint en compte que estem pendents que s'aprovi la nova Llei d'Asil, per transposició de la Directriu Europea sobre el Procediment d'Asil, recomanem:

A. Que, davant les dificultats d'accés al procediment d'asil i el descens de sol·licituds d'asil, la Nova Llei d'Asil mantingui l'actual procediment a frontera i n'inclouï noves vies. Proponem les següents:

- Habilitar mecanismes especials de tramitació de les sol·licituds d'asil a Consolats i Ambaixades i evitar que el desbordament d'altres tràmits s'interposi a les persones necessitades de protecció internacional.

- ◊ Permetre tramitar les sol·licituds d'asil en els països de nacionalitat dels interessats com fan nombrosos Estats firmants de la Convenció de Ginebra.
- ◊ Ampliar la figura existent a la nostra legislació de Visat per raons humanitàries per acollir a les persones necessitades de protecció internacional
- ◊ Assumir un compromís anual amb els programes de reassentament de refugiats d'ACNUR, per contribuir a la repartició de l'atenció d'aquest col·lectiu

B. Pensem que es fa imprescindible una Discussió i publicació d'uns criteris més amplis per determinar la Condició de Refugiat que reconguin els que s'anomena com a "altres formes de persecució" com, per exemple, les d'orientació sexual i identitat de gènere. És inaplaçable avançar en la concreció de nous supòsits de persecució perquè es prenguin en consideració a l' OAR.

C. La nova llei d'asil ha de respectar tots els drets i garanties previstos amb caràcter general com l'assistència lletrada, el recurs contra les denegacions, l'assistència d'intèrpret, el dret a ser informat, així com l'accés a un procediment just i adequat amb totes les garanties.

D. Les sol·licituds i entrevistes s'han de realitzar en condicions que assegurin la confidencialitat i per un personal competent i amb la formació adequada per apreciar totes les circumstàncies del cas, i si

cal amb la participació d'un intèrpret amb una llengua que entengui el sol·licitant d'asil. I no amb una llengua que se suposa que el sol·licitant entén.

Finalment, i de competència catalana considerem que:

- Caldria exigir a l'Estat espanyol que marqui quotes de reassentament de persones refugiades, i sol·licitar un nombre determinat anual per oferir-los protecció internacional a Catalunya.
- En agraïment als països que van acollir als nostres refugiats, caldria crear pisos d'Acollida temporal per víctimes de persecucions LGBT, per tal que alhora que oferim protecció, els donem l'oportunitat de denunciar les situacions que aquest col·lectiu pateixen en el país d'origen.
- Defensar que les persones que han patit persecucions LGBT són mereixedores de protecció internacional i per tant, de la protecció com a refugiades.

Jonathan Elliott, portada ■
Scott Robinson, fotografia esquerra;
Lawrence H. Moquette (Montreal),
fotografia dreta, pàgina 6 ■
Zack Genin, pàgina 10 ■
Donna Tyson, pàgina 12 ■
www.frankgabriel.nl, pàgina 14 ■
Piet Biniek Riemer, pàgina 24 ■
il·lustració Morivati, pàgina 28 ■
www.frankgabriel.nl, pàgina 36 ■
arxiu Morivati, pàgina 43 ■
Cindy Aguirre C., fotografia esquerra, pàgina 66 ■
Yanni Raftakis, pàgina 72 ■
Hugo Uribe, pàgina 80 ■
Jonathan Elliott, pàgina 86 ■

Els nostres més profunds agraïments a totes aquelles persones
que de manera desinteressada han cedit el seu material
fotogràfic per la realització d'aquest document.

Amb la col·laboració de

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social i Ciutadania
**Programa per al col·lectiu gai,
lesbià i transsexual**

Ajuntament de Barcelona

Drets Civils